

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ

T.Y. B.Com.

વેપારી કાયદો

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	કરારધારો, ૧૮૭૨ (Contract Act, 1872) - I
	<ul style="list-style-type: none"> - કરાર કાયદાની વ્યાખ્યા, હેતુ અને લક્ષણો - કરારનાં આવશ્યક તત્વો - કરારનું વર્ગીકરણ - ઓફર તરીકેની ઓફર અને કાનુની નિયમો, સ્વીકૃતિ માટે સ્વીકૃતિ અને કાનુની નિયમો - વિચારણા માટે વિચારણા અને કાનુની નિયમો. નિયમ “કોઈ વિચારણા કોઈ કરાર” માટે અપવાદો - કરારની ક્ષમતા : નાના સાથે કરાર, અસ્થિર મગજના લોકો સાથે કરાર, કાયદા સાથે ગેરલાયક લોકો સાથે કરાર - અર્ધ કરાર
2.	કરારધારો, ૧૮૭૨ (Contract Act, 1872) - II
	<ul style="list-style-type: none"> - મુક્ત સંમતિ : સંમતિ અને મુક્ત સંમતિ (સખ્તાઈ, અનુચિત પ્રભાવ, ગેરરજૂઆત, છેતરપીંડી અને ભૂલનું સંક્ષિપ્તમાં વર્ણન) - કાયદેસરના હેતુ : જ્યારે વિચારણા અને હેતુ ગેરકાનુની છે. ગેરકાનુની અને ગેરકાયદેસર કરાર. - રદબાતલ સમજૂતીઓ : રદબાતલ કરાર, અનિશ્ચિત કરાર, હોડ કરારોની યાદી - આકસ્મિક કરારો : આકસ્મિક કરારનો અર્થ અને નિયમો - કરારનું પાલન : માન્ય ટેન્ડરનો અર્થ અને આવશ્યકતાઓ - કરારની જવાબદારીમાંથી મુક્તિ : કરારપાલનમાંથી મુક્તિ, પરસ્પર સમજૂતીથી મુક્તિ, અશક્યતા દ્વારા કરારપાલનમાંથી મુક્તિ, સમય વીતવાને કારણે મુક્તિ, કાયદાના અમલ દ્વારા કરારમાંથી મુક્તિ, કરારભંગ દ્વારા મુક્તિ - કરારના ઉલ્લંઘન માટેનાં ઉપાયો : કરાર રદબાતલ, નુકશાનનો દાવો (નુકશાનના વિવિધ પ્રકાર સંક્ષિપ્તમાં), જથ્થા ઉપર દાવો, ચોક્કસ કામગીરી માટેનો દાવો, હુકમ માટે દાવો
3.	કરારધારો, ૧૮૭૨ (Contract Act, 1872) – III
	<ul style="list-style-type: none"> - અવેજ – અર્થ, આવશ્યકતાઓ, વ્યાખ્યા, વ્યાખ્યાના મુદ્દાઓનું વર્ણન, ‘અવેજ વગરના કરારો રદબાતલ’ નિયમનો અપવાદ. - તફાવત : અવેજ પ્રત્યે અંગ્રેજી કાયદો/ ભારતીય કાયદો - કાયદેસર અવેજના નિયમો - કાયદા વિરુદ્ધના અવેજ અને ઉદ્દેશ - જાહેર નીતિ વિરુદ્ધના કરારો - અંશત: ગેરકાયદેસર અવેજવારી સમજૂતીઓ - અવલંબિત કરાર – અર્થ, નિયમો - અર્ધકરારો / આભાસી કરારો- અર્થ, નિયમો
4.	ખાસ કરાર (Special Contract)
	<ul style="list-style-type: none"> • ક્ષતિપૂર્તિ અને જામીનગીરીના કરારો - વ્યાખ્યા : ક્ષતિપૂર્તિ કરાર અને જામીનગીરી કરાર

	<ul style="list-style-type: none"> - તફાવત : ક્ષતિપૂર્તિ અને જામીનગીરીના કરાર • બેઇલમેન્ટ અને ગીરો <ul style="list-style-type: none"> - બેઇલમેન્ટ કરારની વ્યાખ્યા - બેઇલમેન્ટની આવશ્યકતાઓ - ગીરો કરારની વ્યાખ્યા - બેઇલમેન્ટ અને ગીરો કરારનો તફાવત • એજન્સીનો કાયદો <ul style="list-style-type: none"> - એજન્ટ અને પ્રિન્સિપાલની વ્યાખ્યા, એજન્સીના સંબંધની આવશ્યકતા, એજન્સીના નિયમો - એજન્સીની રચના : સ્પષ્ટ સમજૂતી દ્વારા, સૂચિત સમજૂતી દ્વારા, અનુમોદન દ્વારા અને કાયદાની કામગીરી દ્વારા - એજન્ટનું વર્ગીકરણ - એજન્ટના હક્ક અને ફરજો - પ્રિન્સિપાલના હક્ક અને ફરજો - એજન્સીનો અંત
5.	માલ વેચાણ ધારો, 1930 (Sale of Goods Act, 1930)
	<ul style="list-style-type: none"> - વેચાણ અને વેચાણની સમજૂતી - શરતો અને ખાતરી - નોન-માલિક દ્વારા વેચાણ - મિલકત તબદીલ - કરારનું પાલન - અવેતન વિકેતાના હકો
6.	નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એક્ટ (Negotiable Instrument Act)
	<ul style="list-style-type: none"> - નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટની વ્યાખ્યા - નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટના લક્ષણો - વચનપત્ર : વ્યાખ્યા અને આવશ્યક તત્વો - વિનિમયપત્ર : વ્યાખ્યા અને આવશ્યક તત્વો - વચનપત્ર અને વિનિમયપત્ર વચ્ચેનો તફાવત - ચેક : વ્યાખ્યા - ચેક અને વિનિમયપત્ર વચ્ચેનો તફાવત - હોલ્ડર અને યથાનુક્રમે ધારણ કરનાર - પરકામણ - નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટની રજૂઆત - નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટની નકારમણી - નેગોશિયેબલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટમાંથી મુક્તિ
7.	ભારતીય ભાગીદારી અધિનિયમ, 1932 (Indian Partnership Act, 1932)
	<ul style="list-style-type: none"> • ભારતીય ભાગીદારી અધિનિયમ, 1932 <ul style="list-style-type: none"> - વ્યાખ્યા - આવશ્યકતા - ભાગીદારીનાં પ્રકાર અને ભાગીદારોનાં પ્રકાર - ભાગીદારીની કસોટી અને નફાની વહેંચણી ભાગીદારીની વાસ્તવિક કસોટી નથી (S-6) - ભાગીદારી ખત અને પેઢીની મિલકત - ભાગીદારી પેઢીનું પુનઃસંગઠન, પેઢીનું વિસર્જન

8.	મર્યાદિત જવાબદારી ભાગીદારી, 2008 (Limited Liability Partnership, 2008)
	<ul style="list-style-type: none"> મર્યાદિત જવાબદારી ભાગીદારી, 2008 <ul style="list-style-type: none"> - વ્યાખ્યાઓ (S-2), સંસ્થાપિત મંડળ, વ્યવસાય, ભાગીદાર - હેતુ, મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ, LLPના પ્રકાર (S-3-10) - LLP અને ભાગીદારી વચ્ચે ભેદ, LLP અને કંપની - LLP અને તેના ભાગીદારોની જવાબદારીની મર્યાદા અને ક્ષેત્ર (S. 26-31) - LLPમાં રૂપાંતર (S. 55-58) - LLPનું વિચ્છેદન અને વિસર્જન (S. 63-65)
9.	કારખાના અધિનિયમ (Factories Act)
	<ul style="list-style-type: none"> કારખાના અધિનિયમ <ul style="list-style-type: none"> - અધિનિયમના હેતુ અને કાર્યક્ષેત્ર - મહત્વની વ્યાખ્યાઓ - નિરીક્ષક : નિમણુંક (વિભાગ 8), ફરજો (વિભાગ 9) - પ્રમાણિત સર્જન : નિમણુંક અને ફરજો (વિભાગ 10) - કામદારનું આરોગ્ય (વિભાગ 11 થી 20) - કામદારોની સલામતી (વિભાગ 21 થી 41) - કામદારનું કલ્યાણ (વિભાગ 42 થી 50) - પુખ્ત વયના કામના કલાકો (વિભાગ 51થી 62)
10.	ઔદ્યોગિક વિવાદો અધિનિયમ (Industrial Disputes Act)
	<ul style="list-style-type: none"> ઔદ્યોગિક વિવાદો અધિનિયમ <ul style="list-style-type: none"> - વ્યાખ્યાઓ - સત્તાવાળાઓ હેઠળ અધિનિયમ - બોર્ડ, અદાલતો અથવા પંચમાં વિવાદોનો સંદર્ભ - હડતાળ અને કાર્યબંધ - ફરજિયાત અસ્થાયી કામમુક્તિ અને ઉપાડ
11.	ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ, 1986 (Consumer Protection Act, 1986)
	<ul style="list-style-type: none"> ગ્રાહક સુરક્ષા અધિનિયમ <ul style="list-style-type: none"> - ગ્રાહકનો હક્ક - નેશનલ ગ્રાહક કાઉન્સિલ - રાજ્ય ગ્રાહક કાઉન્સિલ - ગ્રાહક નિવારણ એજન્સીઓ (નેશનલ ફોરમ, રાજ્ય ફોરમ, જિલ્લા ફોરમ)
12.	બૌદ્ધિક મિલકત હક્ક (Intellectual Property Right)
	<ul style="list-style-type: none"> બૌદ્ધિક મિલકત હક્ક <ul style="list-style-type: none"> - ઇતિહાસ - કાયદાની ઝાંખી - કોપીરાઈટ્સ, પેટન્ટ્સ - ટ્રેડમાર્ક્સ - ડિઝાઇન - ભૌગોલિક સુચકાંકો
13.	આબિદ્રેજ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - અર્થ, મહત્વ

	<ul style="list-style-type: none"> - આબિદ્રેજનાં નિયમો - આબિદ્રેજનાં પ્રકારો - ભાવ રૂપાંતર - જોખમો - આબિદ્રેજની પ્રક્રિયા - આબિદ્રેજનાં ઉદાહરણો - સ્વાધ્યાય
14.	સાયબર એક્ટ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના, અર્થ - જરૂરિયાત - સાયબર સિક્યુરીટી એક્ટ - કાર્યક્ષેત્ર - હેતુઓ - મહત્વ - ફાયદા - ભારતમાં સાયબર એક્ટ - સાયબર ક્રાઈમ (ગુનો) - ઉદાહરણો - સ્વાધ્યાય